

KLAPROOS

Anne-Fleur
van der Heiden

KLAP ROOS

Nieuw Amsterdam

Voor Laci

Eerste druk januari 2018
Tweede druk februari 2018

© 2018 Anne-Fleur van der Heiden
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp bij Barbara,
naar een idee van Kirsten van Teijn
Foto omslag © John Whitham
Foto auteur © Quintalle Nix

NUR 301

ISBN 978 90 468 2288 3
www.nieuwamsterdam.nl

Dingetje doen

Mijn moeder opent de voordeur en zingt *lang-zal-ze-leven*. In het trappenhuis voor de deuropening staan een dode plant, een vuilniszak en een pan met aangekoekt vet. Ik wuif mijn handen mee op de maat. Las bromt mee vanuit de woonkamer.

Hij blijft zitten waar hij zit, in de hoek van de bank, op het randje naast een antieke kast die van opa en oma is geweest. Onder zijn joggingbroek steken zijn enkels uit, ze glanzen alsof ze met schuurpapier zijn gepolijst. Zijn voeten hebben lichte kuilen in het tapijt gesleten.

Achter de bank staat een sterrenkijker, de lens gericht op een hoek van het plafond, de randen langs de hoeken zijn vergeeld.

‘Hallo liefje,’ zegt Las. Ik buig naar hem toe om me drie zoenen te laten geven. De zoenen van een mond zonder tanden voelen anders, het zachte vlees van de binnenkant van zijn lippen raakt mijn wangen.

Er staat een stoel bij de salontafel met een sjaal om de rugleuning geknoopt. Op tafel liggen cadeaus, ingepakt met kerstpapier. Ik ga zitten.

Las heeft voor taart gezorgd. Hij vroeg welke smaak ik wilde en dat ik wel moest kiezen omdat hij anders de taart

door mijn strot zou douwen. Het is een rijstevlaai geworden.

Mijn moeder komt de woonkamer binnen met thee.

‘Ondanks het slechte nieuws over Las gaan we er een leuke dag van maken.’

‘Als je het feestelijk wilt houden, moet je daar ook niet over beginnen,’ zegt Las.

Ze komt aan tafel zitten op het witte kinderstoeltje dat vroeger van mij is geweest. Ze zit wijdbeens met haar borsten op haar knieën, haar buik hangt tussen haar benen.

‘Jammer dat Tygo er niet bij is,’ zegt Las.

‘Ja, jammer,’ zeg ik.

‘Lees eerst je kaart maar eens,’ zegt mijn moeder.

Uit de envelop haal ik een kaart met een afbeelding van een aap. De aap ligt gebak te eten.

‘Blurp,’ heeft Las erbij gezet. Zijn handschrift ziet eruit alsof het met een bibberpen is geschreven. Op de achterkant van de kaart staat: *Zesentwintig! En je hebt al zo veel meegemaakt. Ik hoop dat je weet dat je vanaf nu altijd bij ons terecht kunt. Altijd, Pluisje. Liefs, je mammie en Las*

‘Leuk hè, die kaart, of vind je hem niet leuk?’ vraagt mijn moeder.

Ik knik en kijk naar beneden, naar het tapijt met dikke zwarte vlekken zoals verharde kauwgom op het trottoir.

‘Pak nu je cadeautjes maar uit, ik ben verdomme de hele ochtend bezig geweest met inpakken!’

Uit het pakpapier komt een spaarpot van het Wereld Natuur Fonds en een reep pure chocola van het huismerk van de Lidl op de Spinozaweg waar Las met de straatkrant mag staan. Als laatste pak ik een glaasje uit om een waxinelichtje in te doen.

‘Kon je ma het weer niet laten,’ zegt Las.

‘Jaha, Las,’ zegt mijn moeder. ‘Die was zo leuk, die kon ik niet laten staan. Ik heb nog iets voor je,’ zegt ze tegen mij. ‘Eerlijk zeggen of je het leuk vindt. Ogen dicht.’

Ik doe mijn ogen dicht en concentreer me. Alles wat ik ga zien is leuk.

‘Joe, doe maar weer open.’

Voor mijn neus hangt een kledingstuk aan mijn moeders wijsvinger, half vest, half jas, de binnenkant is gevoerd en de buitenkant is van witte wol met zwarte prints van huilende wolven.

‘Vintage,’ zegt ze.

Het is een grote maat, maar als het mijn maat was dan vond ik hem echt leuk. Mijn moeder houdt de jas hoffelijk voor me op. Mijn handen komen niet voorbij het boord van de mouwen.

‘Staat leuk,’ zegt mijn moeder. ‘Ik zou hem ook wel willen hebben, maar voor mij is die te klein.’

‘Prachtig,’ zeg ik.

‘Fijn,’ zegt mijn moeder. ‘Maar Noor, als je het niet erg vindt, gaan Las en ik nu even ons dingetje doen.’

Las pakt de televisiegids van tafel. Zijn spullen liggen eronder: een mesje, een pijpje, een stukje folie met een zwarte brandplek, gripzakjes met inhoud.

Mijn moeder loopt naar de keuken. Ik loop achter haar aan tot de deuropening en leun tegen de deurpost. In deze keuken bakten we samen koekjes en vlochten we brooddeeg. De keuken is veranderd. Het zeil is eruit getrokken en het fornuis is bruin door het aangekoekte vet. Op het aanrecht staat vuile vaat opgestapeld. Mijn moeder ziet er ondanks alle zoi uit

om te knuffelen in haar geruite pyjamabroek. Nu pas zie ik om haar hals de ketting met een hanger van mijn eerste wis-seltand. Mijn moeder heeft hem speciaal voor vandaag opge-haald bij pandjeshuis De Lommer. De spuit in haar handen weerhoudt me ervan haar vast te pakken.

Ik volg haar handelingen. Met de punt van een aardappel-schilmesje haalt ze bruin poeder uit een plastic zakje en doet het op een lepel. Ze voegt er wit poeder aan toe en een beetje water.

‘Wat is dat witte poeder?’ vraag ik.

‘Ascorbinezuur,’ zegt ze.

Vroeger zette ik afwasmiddel klaar, of citroensap uit zo’n gele bol met een groene dop.

‘Moes, die dikke Marokkaanse dealer, die komt altijd te laat,’ zegt mijn moeder. ‘Las kan bellen wat hij wil, maar vol-gens mij is hij nog nooit op tijd geweest. En dan heeft hij ook nog weleens die troep versneden met cafeïne, dan zitten we hier te rillen. Maar goed, Moes is wel de goedkoopste en we mogen tot driehonderd euro bij hem poffen.’

De lepel verhit ze boven het gasfornuis tot het mengsel een bruine vloeistof wordt. Het mengsel trekt ze op in de spuit en voor het groezelige raam houdt ze die omhoog. Met haar nagel geeft ze er een paar tikken tegenaan.

Heel even wil ik weten wat het is wat mijn moeder mee-maakt, wat zo heerlijk is dat je niks meer voelt. Ik denk aan een gedicht van een Indiaans meisje in de gevangenis. *Just try me once and I might let you go, but try me twice and I’ll own your soul. You’ll regret that you tried me, they always do. But you came to me, not I to you.* Niet lang nadat ze vrijkwam vonden ze haar dood met de naald nog in haar arm.

Mijn arm trekt, alsof die zich voorbereidt op een naald die in een ader wordt geprikt. Mijn hoofd is brak, doet pijn en perst mijn hersens samen tot het formaat van een rozijn. Wat heb ik eigenlijk te verliezen? Ik heb geen huis, geen kinderen en ook geen vriend meer. Als heroïne nog het enige is waar ik me zorgen om maak.

‘Oké, mam.’ Ik loop de keuken uit en plof op de bank naast Las. Mijn arm trekt nog steeds, alsof het een goed idee is om er een naald in te zetten. Mijn moeder komt de woonkamer binnen en gaat met haar spullen en een riem aan tafel zitten.

Las kijkt naar haar. ‘Wat is er?’ vraagt mijn moeder.

‘Het is geen goed idee om hier te gaan zitten, Jossie.’

‘Oké,’ zegt mijn moeder en ze draait haar rug naar ons toe en bindt de riem om haar arm.

Ik doe mijn ogen dicht.

Een paar minuten later komt ze naar me toe en geeft me een kus op mijn voorhoofd.

Donderkopje

‘Abortus, abortus!’ riep mijn opa toen hij hoorde dat mijn moeder zwanger was. Opa is niet de biologische vader van mijn moeder, haar echte vader overleed toen ze dertien was. ‘Je moeder heeft niet over kinderen nagedacht, die zag een baby gewoon als een pop die ze leuk kon aankleden,’ zei hij eens tegen me tijdens het avondeten.

Oma vond dat opa zo’n uitspraak niet in mijn bijzijn mocht doen. ‘Nou Cor, zoiets zeg je toch niet!’ Opa schuddebuikte van het lachen. Mijn oma was wel mijn moeders echte moeder.

‘We zijn heel blij met je hoor, Noor, je was welkom en dat ben je nog steeds,’ zei mijn oma.

Om haar verder op de kast te jagen zei opa: ‘Voor jou in de plaats hadden er wel drie Ferrari’s voor de deur kunnen staan.’

Op mijn geboortekaartje stond een plaatje van twee kikkers die om een vissenkom sprongen: *hoera een nieuw donderkopje erbij*. Ik weet niet waarom mijn moeder voor deze kaart koos, ik ben enig kind, mijn vader was al vertrokken toen ik nog ronddreef als kikkerdril en mijn moeder was vroeger meer een mollige pad.

Ze werkte als danseres in de bar ‘La Mirage’ in de Witte de Withstraat in Rotterdam. Dat zei ze, maar ze bood ook ande-

re diensten aan. Mijn vader was de uitsmijter van die tent en ook hij verleende extra diensten, in de vorm van gripzakjes met wit poeder. ‘Vanaf nu ben jij mijn vriend,’ had mijn moeder tegen hem gezegd, want ze hield wel van die zakjes. Ze waren een jaar samen toen mijn vader uit het wereldje wilde stappen en een eigen restaurant wilde beginnen, waar hij de gripzakjes onder de tosti’s kon leggen bij de bestelling van een tosti-speciaal. Mijn moeder vond een restaurant minder interessant en zorgde er snel voor dat ze zwanger werd.

De moeder van mijn vader was toneelkleedster en getrouwd met een acteur. In de jaren vijftig brak hij door en werd veel besproken vanwege zijn liefdesleven en temperament. De prijs voor beste toneelspeler had hij geweigerd omdat de jury te veel commentaar had op zijn manier van spelen en tips ter verbetering had gegeven. Mijn moeder vond hem als familie voor haar aanstaande kind uitermate geschikt.

‘Ik heb van je wat ik wil, nu kun je gaan,’ had ze na een positieve zwangerschapstest tegen mijn vader gezegd. Hij wilde geen kinderen en had ook al een ongewenst kind bij iemand anders.

Bij mijn geboorte woog ik acht pond. Mijn moeder zei dat ze tijdens de zwangerschap zeven sigaretten per dag rookte. Dat de dokters het in die tijd goed vonden. Baby’s van rokers zijn meestal kleiner. Kun je nagaan wat er echt van me had kunnen worden. De sigaretten hadden niet echt geholpen, en mijn moeder moest worden ingeknipt. Mijn gebrek aan zuurstof kwam niet door het roken, maar door het nauwe geboortekanaal: ‘Mijn onderkant was helemaal uitgescheurd door een ei, en dat ei dat ben jij.’

Ik schijn een makkelijke baby te zijn geweest. Ik at, dronk, poepte en plaste. Precies wat andere baby's ook doen. Alleen moest je mij wakker maken om te eten. Misschien had ik toen al door dat het soms beter is om te slapen dan om wakker te zijn.

Later op mijn studentenkamer hing er een babyfoto van mij op mijn prikbord, met een strohoed op mijn hoofd. 'Hoe kom je aan een ansichtkaart van een mongooltje?' vroeg een medestudent, bij het zien van de foto.

In België noemen ze kinderen met het syndroom van Down 'kapotte kindjes'.

Tygo

Ik besluit dat het nog steeds mijn verjaardag is en neem de afslag naar Utrecht-West richting Oog in Al. Sinds kort is het in deze wijk betaald parkeren. Ook met een tweepersoonsauto is het moeilijk een plaatsje te vinden in de stad. Behalve in de wijk waar ik woon, Lunetten. Als je een diagonaal door de stad zou trekken, wonen Tygo en ik allebei aan het uiterste puntje van de diagonaal.

Tygo doet de deur open. Daar sta ik, in het vintage wolvenvest dat ik van mijn moeder heb gekregen.

‘Goed vest,’ zegt hij en doet de deur verder open. Ik ben opgelucht dat ik binnen mag komen.

‘Ik had je al verwacht,’ zegt Tygo. ‘Wil je wat drinken?’

‘Doe maar thee.’

Ik laat hem de cadeautjes zien die ik van mijn moeder en Las heb gekregen.

‘Ik heb geen cadeau voor jou.’

‘Je hebt me niet eens gefeliciteerd.’

‘Ik zeg tegen mezelf dat jij niet meer bestaat, dan hoef ik je niet te feliciteren.’ Tygo staat tegen het aanrecht geleund en schenkt zichzelf een whisky in. Ik zit op de grond, te bestaan zonder dat Tygo het wil, dus sta ik op.

Tygo kijkt me in de hal aan met die grijsblauwe ogen. Dan

pakt hij mijn hoofd vast en zoent me.

‘Ga,’ zegt hij.

‘Tygo,’ zeg ik.

Ik pak zijn hand en leid hem naar het bed dat in zijn studio tegen een roodgeverfde wand staat. Er hangt een levensgrote foto boven van zijn ex-vriendin, om hem eraan te herinneren dat liefde pijn doet.

‘Niet doen,’ zegt hij, maar toch trekt hij langzaam zijn kleren uit. Traag trapt hij zijn spijkerbroek naar beneden, als een kind dat zich aan het einde van de dag niet wil uitkleden om te douchen. Hij gaat op me liggen. Ik sla mijn benen om hem heen, streel over zijn rug, over de plek waar een tatoeage van een vlinder zit voor zijn zus.

‘Kwamen we tegelijk klaar?’ vraagt hij. We liggen naast elkaar en staren naar het plafond.

Ik schud mijn hoofd.

‘Synchronisatie was nooit ons sterkste punt.’ Tygo stapt uit bed en kleedt zich weer aan. Vanuit de keuken klinkt gerommel; pillen rinkelen in potjes als hij ze uit de keukenkastjes haalt. Pillen waar hij nooit over wil zeggen waarvoor ze zijn. Ik denk aan een van zijn lievelingsnummers over een man die graag zelfmoord had willen plegen, maar er elke keer niet toe komt. Hij komt op de rand van het bed zitten en strijkt een paar haren achter mijn oor.

‘Je kunt blijven tot je verjaardag voorbij is; en daarmee bedoel ik niet nog eens driehonderdvijfenzestig dagen en één dag.’

Twee keer een ster

We moeten de auto's van de demonstratietuin door de wasstraat halen. Met mijn puppyogen red ik het niet meer bij mijn collega's. Ik kom er vandaag niet onderuit om te helpen de auto's te wassen en de tuin opnieuw in te richten, samen met de showroom, als het rustig blijft.

'Maar ik was gisteren jarig,' zeg ik.

'Daarom, je bent een grote meid geworden,' zegt Dries en hij geeft me een klap op m'n schouders.

Dries is mijn collega met wie ik nieuwe auto's verkoop, samen met Ritchey die nog maar een paar maanden bij ons werkt, maar nu al dealtjes probeert te sluiten. Hij wil dat ik de leads van de duurdere auto's aan hem geef in ruil voor de leads van auto's in de lagere klasse.

Ik verwissel mijn hoge hakken voor de platte ballerinaschoenen waar Hein, de directeur van het autobedrijf, een hekel aan heeft en moffel m'n tas en schoenen onder het bureau. Oma zei altijd dat ik geen hakken moest dragen want daar zou ik hamertenen van krijgen net als zichzelf, en dan moest ik allemaal speciale zooltjes kopen voor in mijn schoenen.

Bij de in- en uitgang van de wasstraat staat een rij auto's. Woutje, de weekendhulp uit Maaskantje, spuit de auto's af

voordat ze de wasstraat in gaan en loopt met een borstel alle velgen langs van auto's die nog door de wasstraat moeten om het vuil alvast los te weken, zoals aangekoekte remvloeistof. Hij steekt zijn hand op en veegt daarna het zweet van zijn voorhoofd. Zijn gezicht zit vol putjes en is door de sporen van acne altijd rood. Het is een goede jongen. Hij zorgt voor zijn vriendin die een kind heeft van een ander. Haar foto's waren zo mooi dat ik dacht dat hij ze van het internet had geplukt. Zwart stijl haar, symmetrisch gezicht met een kleine neus. Alles aan mij is asymmetrisch, mijn wenkbrauwen, neus, kaak, borstkas, rug en benen. Als er een God bestaat, denk ik dat hij een grappe uithaalde toen hij mij boetseerde.

Ik pak de zwarte Mercedes-Benz E-klasse. Inmiddels is er alweer een nieuw model op de markt. Ik heb een voorkeur voor oudere modellen die meer solide aanvoelen omdat de nieuwe modellen lichter worden gebouwd door de steeds strengere milieueisen. Hoe zwaarder de auto, hoe meer uitstoot, hoe meer bpm er betaald moet worden en hoe ongunstiger de wegenbelasting of de bijtelling voor een auto van de zaak, tenzij het een gedeeltelijk hybride of elektrisch aangedreven auto is.

Ik heb zin om de stoel naar achter te klappen en mijn hoofd een wasbeurt te geven in de vorm van slaap. Toen ik ja zei op deze baan had ik niet verwacht dat het zo intensief zou zijn. Werkdagen van tien uur, daarbovenop de zaterdag en evenementen en de druk van de verkoop. Elke dag van Utrecht naar Brabant en weer terug.

Nadat ik met Alex was teruggekomen uit Barcelona, werkte ik als hostess op de AutoRai. Hein wilde een vrouw proberen in het verkoopcircuit en zo werd ik benaderd. Het eerste

jaar verkocht ik evenveel auto's als de jongens van de IVA, de opleiding voor de Automotive. Al vinden mijn collega's dat ik het niet op eigen kracht heb gedaan, omdat Hein me heeft geholpen.

Ik parkeer de E-klasse achteruit, tussen twee andere auto's in. De auto's staan als een waaier om het ronde, glazen pand geparkeerd. Hij komt te strak naast de andere en dat mag niet want als klanten de auto willen bezichtigen moeten ze makkelijk in en uit kunnen stappen. Ook het personeel moet de auto's snel kunnen pakken om voor te rijden en de kans op beschadigingen door openslaande deuren wordt minder groot als ze verder uit elkaar staan.

Ik rij de E-klasse weer naar voren, draai het stuur iets bij en steek hem weer terug naar achteren. De rode lichtjes van de parkeersensoren lopen naar elkaar toe. Volgens mijn collega's heb je nog een klein beetje ruimte als alle bolletjes rood zijn en de parkeersensoren beginnen te piepen. Langzaam rol ik de auto nog een stukje naar achteren.

Er tikt iets tegen het glas, een vogeltje of een steentje? Ik kijk in mijn achteruitkijkspiegel. Alle bolletjes van de parkeersensoren zijn rood. Mijn collega's in de showroom kijken verschrikt. De glazen pui van de showroom breekt en valt in stukken uit het kozijn. Als zware hagelstenen vallen de glasherven op de auto.

Dit gebeurt niet echt, denk ik.

Ik open voorzichtig het portier om te voorkomen dat ik ook nog eens een andere auto beschadig.

In het kozijn van de showroom gaapt een stervormig gat, dat wordt omlijst met glasresten als de tanden van een roofdier dat zijn bek heeft opengesperd. Op het dak en de motor-

kap van de E-klasse zitten allemaal putjes en witte krassen.

Ik loop de showroom binnen.

‘Wat gebeurde er? Gingen de piepjes niet af?’

‘Ik weet het niet.’

‘Dat wordt Hein bellen. Die gaat helemaal uit zijn plaat,’ zegt Ritchey.

Ik vertrouw die Limburger voor geen meter en ik heb ook niet het idee dat hij echt met me meeleeft, niet omdat hij een Limburger is, maar omdat hij vorige week in mijn salesmap zat te neuzen. Ik kwam aanlopen en hij stond daar met mijn klapper wijd opengeslagen in z’n handen. Ik keek hem aan en hij zei: ‘Ik keek even hoeveel orders je hebt,’ zette hem weer terug en liep weg.

Met de telefoon van de receptie bel ik Hein. Hij neemt na één keer overgaan al op. Kordaat, zoals altijd.

‘Hein, er is iets heel ergs gebeurd,’ zeg ik. Slecht begin. ‘Een ongelukje,’ piep ik. ‘Het glas van de showroom en de auto...’

‘Ik kom eraan,’ zegt Hein, en hij verbreekt de verbinding.

‘En?’ vragen mijn collega’s.

‘Hein komt eraan,’ zeg ik.

‘Nou, maak je borst maar nat.’

Hein is er binnen twee minuten, want hij woont om de hoek. Ik sta bij de receptie, mijn collega’s staan achter me.

‘Lieve schat,’ hij pakt mijn armen vast. ‘Ben je ongedeerd?’

Ik knik.

‘Dat is het belangrijkste,’ zegt Hein. ‘Patricia, zet eens wat koffie voor dat meisje, voor de schrik.’

Hij loopt de showroom uit, neemt het gat in de pui in zich op en trekt een scherfje uit de auto.

‘Wat staan jullie daar nou te staan,’ roept hij tegen mijn

collega's. 'Zorg dat die auto hier wegkomt en spuit hem schoon. Dat hadden jullie verdomme toch allang kunnen doen?'

Ritchey loopt naar de auto als een circushond die gedwongen wordt door een brandende hoepel te springen.

Kater

Ik was vier en wilde graag een broertje of een huisdier. We woonden aan de Dorchtselaan in een portiekwoning met drie verdiepingen. De woonkamer was opgesplitst en had twee schoorstenen, en er waren twee slaapkamers en een badkamer met een ligbad. Soms logeerde Danny bij ons, de vriend van mijn moeder.

Danny kwam uit Schiedam, zijn vader was kolonel in het leger. Hij was een paar jaar jonger dan mijn moeder. Zij was zevenentwintig en Danny was nog bezig met zijn bachelor. Ze ontmoetten elkaar op de Binnenweg, hij was een ronselaar, verzamelde mensen om naar een huis te begeleiden waar drugs werden verkocht.

Als hij bij ons thuis was, zei hij niet zoveel, vooral niet tegen mij. ‘Het is geen stommetje,’ sneerde mijn moeder. Als hij wel wat tegen haar zei, dan was dat meestal heel hard en werd ik naar mijn kamer gestuurd.

Het enige wat ik leuk vond was dat hij een ketting voor mij had meegenomen, een klavertje vier. Mijn moeder vond het ook leuk, want het was van echt goud.

Mijn moeder kwam op een ochtend thuis en kreunde tegen Danny dat ze een kater had. Voordat ze het wist lag ze op de grond als een in elkaar gezakte marionet.